

550

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Félévre... 8 c
 Kézen át átveve:
 Egész évre... 20 kor.
 Félévre... 10 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Félévre... 12 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Amennyiben kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozunk.

Hirdetéseket és hirdetőket a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Égés minden áron 3 fillér.

NAGYVÁRAD, december 10.

Rendőrségünk hibái.

Tudvalevő dolog, hogy különösen a vidéki parasztság között terjed legjobban jelenleg az elégedetlenség. A paraszt már minden nadrágos emberben és minden hivatalos személyben ellenségét látja. Mondhatni, szinte gzülölettel van eltelve különösen a hatóság emberei iránt. Rendőr, csendőr és finác vörös posztó neki. És valljuk be őszintén, hogy ennek a gyűlölködésnek az alapja ott keresendő a hatósági személyek eljárásában, akik alig veszik emberszámba azt az együgyűen naiv, de jószívű vidéki parasztot, akinek félszegségében tiszteletlenséget találnak. A hivatalnokoktól a durva bánásmódot elsajátítják a hivatalszolgák és közrendőrök is és igyekeznek durvaságban és lelkiismeretlen eljárásban egymást felülmúlni.

Azt hiszem, nem mondok újat, ha azt állítom, hogy különösen a mi rendőrségünk legénysége és tisztikara egymással versenyez ebben a tekintetben. Egynehány jobbindulatu rendőrközeget kivéve, szinte kéjelegnek abban, hogy melyik tudja cifrábban annak a Nagyváradra betévedt falusi parasztnak a jó Istenét szidni.

Elég például az a körülmény, hogy a tisztelt rendőr ur éktelen haragba boruljon, ha a szalárdi vagy hegyközkovácsi-i paraszt kocsijával a Fő-utca belső részének aszfaltjára téved. No, van ilyenkor hadd el, hadd. Még a leggyöngédebb kifejezések: ökör, marha, buta paraszt.

Hát kérem, rendnek muszáj lenni. Kimondta a rendőrkapitány, hogy ezen az uton vidéki parasztszeker ne járjon, hát minek szemtelenkedik erre az utra.

De most már csak a kérdés, hogy honnan tudná ezt az a vidéki, aki talán 2-3 évben egyszer jön Nagyváradra.

Ha pedig véletlenül a vidéki atvafi valamely utbaigazítást kér a rendőrség emberétől, az legtöbbször, a helyett, hogy kötelességéhez képest utbaigazítaná, durván elutasítja. Hogy ez többször megtörtént, tény és való. Azonban egy elutasítás sem történt oly kirívó körülmények között, mint a melynek szombaton voltunk szemtanúi.

Ilyen esetben, mint ez az eset volt, még a legfádabb lelkületű ember is szívesen nyújt segédkezet, csupán a mi rendőreinkben, akiknek pedig ez kötelességük lenne, nem találtak még utbaigazítóra sem.

Az eset különben a következő: Egy szerencsétlen örvöngő asszonyt hoztak be egy kocsin Hegyközszáldobágy községből. A szerencsétlen, férje halálos ágyá-

nál örült meg. Örületbe kergette az a gondolat, hogy mi lesz hét kis gyermekével, ha férje meghal. A kocsiban két markos férfi dulakodott a szerencsétlennek, a ki danolt, pofozott és harapott felváltva. Saját maga is csupa vér volt, mivel kezeit harapdálta. Szinte vérfagyasztó látvány volt az egész. Én a Szent László templom mellett talákoztam velök. Tanácstalanul állottak ott. Kérdésemre elmondotta a kocsis, hogy voltak a kórházban, onnan a megyei főorvoshoz utasították őket, a megyei főorvos lakását egy óráig keresték, míg meglátták. Ez azonban nem volt otthon. Innen a rendőrségre igazították. Száldobágyon nincs orvos, tehát valamelyik hivatalos orvostól kell nekik bizonyítványt kérni. Készséggel megmutattuk nekik a rendőrségi laktanyát Odahajtottak. Itt nagysokára egy rendőr jött ki és durván rájuk kiáltott, hogy mit akarnak. Szegények belefogtak a mondókájukba, de be sem végezhettek, mert amint kiérezte szavukból, hogy vidékiek: »Takarodjanak innen. Semmi közünk hozzá« — elzavarta szegényeket. El is mentek. Aztán mi magyaráztuk meg nekik, hová, merre menjenek, hol lakik a járási orvos.

Utjokból azonban ismét kitérítették őket, mert azon a drága aszfalton bolondot nem szabad szállítani — paraszt kocsin.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Szilágyi Dózsa ünnepi beszéde.

— Mária kongregáció megalakulásra. —

Keletkezésében egy középkorhoz közelálló intézmény született meg az oltáriszentség jelenlétében, a Magnificat mennyei lélekből fakadó, mennyig ható szavai közt, Váradon, a XX. században, mely elveivel, erkölcsével kiakarja tagadni a középkort a századok testvériségéből. A hitnek századokat áthidaló, szellemeket összekötő erejének ünnepe ez, melynek igazságai minden egyes kort utánoszhatatlan fényvel sugároznak be. Az újkor nevelés tudományának sokszor érthetetlen mély bölcseségű művelőiben nincs bizalmunk; hitközönbős századunk nem tud nevelni, mely a kielégíthetetlen, tehát jogtalan vágyak buja termő földje; e kornak gyermekei a műveltségnek idegességig fokozott igényei közt olyan, mint a növénygyűjtemény számára leszakított virág, terméketlen fonyadt, üreslelkű.

A Mária-Egyesület a vallásos nevelés apotheosisa, dicsőítése, mely ellentétben a kor áramlatával a hit természet fölötti légköréből

akarja elénk varázsolni a tiszta jellem képét, melynek a föld csak lépcső az örökkévalóságba, de nem Isten; a tudomány, művészet csak szárny a magasba, de nem cél; a halál az igaz élet kapuja, de nem a megsemmisülés örvénye. Adhat a tudomány utat a csillagokhoz, levezethet a föld mélyébe, nyomtatott betűvel világszerte röpléti gondolatait, találmányaival sok titkos erőt tehetett köznapivá: de az erkölcsi erő forrását száraz tétéleivel nem képes megnyitni, a szenvedélyeket nem fegyverzi le, a szívet nem képes kielégíteni. Akármily közvetlen volt Sokratész, akármily magasan szárnyalt Plató akármily hosszúéletű Arisztotelesz bölcsellete: de a bagyadt görögökbe új, éltező áramlatot nem voltak képesek önteni; áradhatott Cicero szelleme, ostorozhatott Juvenalis, keseregthetett Tacitus pesszimizmusa, intézkedhettek a cézároknak paragrafusai: A szónoki erő, költői illet, szellemes gondolat, császári akarat nem voltak képesek megállítani a rómaiakat a hanyatlás útján; kutathattak, irhattak, szónokolhattak, a tobzódó élvezettől a néma apathiaig, a sztojkosz nyugalommal végrehajlott érfelnyitásig mindentelképen kísérletezhettek az élettel, de az igaz ember ismeretéhez nem vezettek el, a eszményi ember megfejthetetlen talány volt

előttük, és mindezeknek és mindezekfelett egy nő, ki a názárethi házból a betlehemi guanyhóból a Golgotára, királynői trónusára lép, szeplőtelenességével és dicsőségével hirdeti, hogy a természetfeletti által lesz egésszé az ember, mihez a hit vezet bennünket.

A hit igazságai eszünk számára Röntgen sugarak, melyek segítségével önmagunkon és a világon, szellemen és anyagon, téren és időn keresztültekintünk az örökkévalóságig. Ott, hol az emberi ész a megismerés határához ér, hol a megfejthetetlen problémák egész tömegével találkozunk, a kutató kérdésekre a hit ad feleletet: mikor a küzdelmes élet porondján kifáradt ember a lankasztó életuntagság, a világfájdalmas embergyűlölet sötét árnyaival találkozik a boldogtalan szív a természetfeletti hiányát és ennek szükségét nem akarva hirdeti. Akárhogy emel is fel bennünket a bálmatl erjével, az áhitat és ihlet szárnyain a legművészibb alkotás, a természet, a nap panorámás felkeltével, vizeséseivel, gletschereivel, az örök hó és jég hazájába nyúló ormaival; de ha köd borul rájuk, akkor az erő, a szépség, a fenség a homályba vész: az ész minden ragyogására, a szív minden gazdaságára árnyat von a természet felettől való eltávolodás, s ennek kietlenségében

Alkalmi vétel szőnyegekben!

Divattermem megnagyobbítása végett szőnyegosztályom felosztatom futó, ebédlő és szalon szőnyegek, valamint Linoleum-, függönyök-, ágy-, asztalterítők, utazó takarók és ló. Az összes pokrócokat eredeti gyári árban kiárusítom. Ezen rendkívüli alkalom csak dec. 24-ig tart.

A szokásos karácsonyi OCCASIO a többi cikkekben megkezdődött.

Czillér Imre áruháza.

Ez az eset végtelenül bántotta emberi érzésemet. Dolgomat elvégezve, utána jártam, célt értek-e? És csakugyan délben benn volt a szegény beteg a kórházban.

Ez az eset jellemzi legjobban a mi állapotainkat. Ismerem a főváros rendőrségét. Ezek az emberek minden »Andrásságuk« mellett is a hozzájuk forduló idegent a legszivesebben utbaigazítják. Bécs, Salzburg, Innsbruck, Zürich, Genf, Lyon, Marseille rendőrlégényei pedig valóságos szalonlovagok a mi rendőreink mellett, akiknek előzékenysége és határtalan udvariassága, különösen Genf- és Zürichben engem bámulatba ejtett. Ezek a megtévedt vidékit nem dühös káromkodások, hanem egész udvariassággal utasítanak rendre, vagy igazítanak utba.

Ha szigorúan vizsgáljuk a dolgot, közrendészeti szempontból sem lett volna szabad, hajnaltól kezdve délutánig ezt a kocsit azzal a három küzdő emberrel az utcán sétáltatni. Ez a látvány nem egy gyöngye idegzetű asszonyt beteggé tett. Egy peceszöllösi tejhordó asszonyra e látvány oly hatással volt, hogy kénytelen volt órák hosszáig feküdni egyik vevőjénél, míg haza tudott menni.

Nincs okom kétségbe vonni azt, hogy Gerő főkapitány ismeri a művelt nyugatot. Olvastam is különben a lapokban, hogy hosszabb ideig tanulmányozta Párizs rendőrségét a szabadgondolkodók kongresszusán, valamint más művelt városok rendőrségét is. Jó lenne tehát, ha ezeket a tapasztalatokat idehaza aprópénzre váltaná fel a rendőrség minden egyes tagját kioktatná a Te Labarre-szobor leleplezésén kívül arra is, hogyan kell a közönséggel, különösen pedig az

idegenekkel bánni. A szombaton megtörtént esetnek ismétlődnie nem szabad. A főkapitány kötelessége odahatni, hogy a vidékiek a rendőrlégényekben ne sértegethessenek, hanem utbaigazító barátaikat lássák. Ezzel a rendőrség tekintélyén csorba nem esik, sőt minden tisztességes ember tisztelettel fogja említeni nevüket, ha kötelességüket ily módon fogják teljesíteni.

Dudekházy.

Kongrua és autonómia. A protestánsok kultusz-ügyeire meg fogják szavazni a 3,000,000 évi segélyt, de *junktimban* egyidőben megszavazzák a *katholikus klerus kongruájára* kivántató 2,000,000-t, (melynek fele az egyházi vagyon megadóztatásából fog kikerülni) és *törvénybe iktatják a katolikus autonómiát.* Ennek részleteit ugyan maga az autonómia kongresszus fogja a püspöki karral és a főkegyúrral egyetértőleg megállapítani. De konstátálhatjuk, hogy az autonómia lényegére nézve már kialakult a közvélemény és közmegegyezés. A közvéleményben már megérett u. i. a meggyőződés, hogy a püspöki kandidáció iniciatíváját — bár a miniszterium közvetítése és a király főkegyuri joga érintetlenül hagyatnak is — a püspöki kar kezébe kell letenni. E meggyőződés fog megszólalni nemsokára az autonómiai kongresszuson és e meggyőződés erejének ellent nem állhat már senki. Csak azt legyen szabad fölemlíteni, hogy e téren kétféle praxis van külföldön. Az egyik az osztrák példa, a másik az amerikai. Ausztriában minden püspök külön terjeszti be listáját, míg Amerikában konklávszerűen megállapodik a püspöki kar a legjobb jelöltekben. Az előbbi praxis tökéletlenebb és helyet enged a fölülről jövő nyomásnak, minek következtében könnyen keresztülhajtja a kormány saját jelöltjeit. Az utóbbi praxis az egyedül ideális.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 10.

Elnök: *Justh Gyula.*

Elnöki előterjesztések után *Darányi Ignác* földmivelésügyi miniszter betérjeszti jelentését *pinceszövetkezetek segélyezésére* fordítandó 2 millió korona kamatnélküli kölcsön tárgyában.

A földmivelésügyi tárca.

Lászlár Pál személyes megtámadtatás címen reflektál *Darányi Ignác* pénteken elmondott beszédére. A miniszter válasza után *Irsay József* beszélt a folyók és patakok szabályozásáról, majd munkás és birtokvédelmet kíván. De ne úgy védjük a birtokot hogy feldaraboljuk őket, mert ez visszafelé sülné el. Azt hiszi, hogy a birtok mennél nagyobb, annál jobb! (Derűtség.)

A föld felosztását nem tartja helyesnek. A költségvetést elfogadja.

Laehne Hugó: A mezőgazdasági munkásokról beszél, óhajtja, hogy a miniszter kamatmentes kölcsönökkel nyújtson segítséget a birtokosoknak munkások építésére. Szól a szakoktatás kérdéséről, szerencsésnek mondja a gazdasági tanintézeteknek akadémiákká való átalakítását. Gazdasági egyetem létesítését tartja szükségesnek.

Kéri a mezőgazdasági szegényárok pártolását nagyobb kontinges juttatása útján (Helyes.) Kéri a középbirtokos osztály védelmét is a kisemberek mellett (Helyes), mert ezek a nemzet gerincét képezik. Attól a munkás mozgalmakra (Halljuk.) Az aratósztrájk szerinte teljesen jogosulatlan (Ugy van!) O nem lát munkauzsort. 12—18 koronát kereshet egy aratópár hetenkint. Jogi oltalmat kíván az államtól, hogy a birtokosok nyugndtan üzhessék a mezőgazdaságot. (Nagyon helyes.) Mezőfi anarchikus hangot használt itt. Az alföldön már látjuk az izgatások hatását. Ott már morgorva, elkeseredett nép van már. Ezt Mezőfiék akarták (Ugy van!) Majd önértetre ébred a nép s akkor semmi sem fogja az izgatókat dühük-

születtek meg a tévedő emberi ész dogmatikusan kimondott, de mégis bizonytalan tételei, melyek a társadalom rétegeit egymással ellenséges táborokra osztották; men akarják elismerni a legfőbb tekintélyt az Istent, s ennek elvetése miatt hangzik a zabolátlan szenvedélyek azon földrengésszerű moraja, mely minnának a kiirtását hirdeti, amit mi keresztények vagy multa tekintve vissza egyéni megelégedés, a családi boldogság, társadalmi jólét, az állami biztonság alapjának tartunk.

Lehet-e erkölcsös nevelés, ennek egyedüli és legfőbb forrásának elzárásával? Hogy lehetséges jellemet adni, ha ez a sziv tisztaságában, az akarat erejében, a test és lélek harmóniájában domborodik ki? Tiszta szivet ezópi mesékkel nem lehet teremteni; a grammatika, algebra, geometria tételei az ész és sziv egyensúlyban tartására nem igen folynak be. A jó uton haladót lelkesíthetik, nemesíthetik, csüggedéséből felemelhetik, tévedésében kételkedésében felvilágosíthatják a történelem klasszikus példái, de ezek is csak eszközei, de nem tényezői a jellemnevelésnek; az egymást ledöntő bölcséleti rendszerek talajából egy szilárd, érelyekkel, tettekkel koronázott jellem gyökereit nem veti, még a legnagyobb teológiai műveltség, a szentírásnak bármily finom értése

se képes egy romlott szivet, egy tehetetlenül vergődő akaratot az erkölcsi rend magaslatára felemelni.

Az emberi léttel és természettel nem számoló idealisták azok, akik csak társulatok alakításával, csak nemi felvilágosítással akarják az iljúság körében pusztító érzékiség szenvedélyét megfékezni; a külsőség csillogása még nem a jelleménye, még nem az erő megnyilatkozása; a tömeg imponáló ereje még nem az egyén legyőzhetetlensége; alapszabályok, tagdíjak, gyűlések még nem zilipjei az önuralomnak, mert egy kívül álló erővel az ember bensejében lázadó ellenséget legyőzni nem lehet.

A boldog sziv, az erős akarat, a szeplőtelen jellem, a tevékeny munkakedv még nem vesztették el varázsukat az emberi nemre; porba tiprott virág az az ifju, aki ezekért nem lelkesedik; nem érti az emberi és gyermeki szivet az a szülő, aki az ezek után törekvő nemes becsvágyat nem tudja gyermekében felkelteni és ápolni; az ezek után epedő szomjunkat azonban korunk közönyével, hitetlenségével, technikai vívmányaival, irodalmi termékeivel nem képes lecsillapítani, kiábrándít belőlük; egyoldalú okoskodásával Istentől, világról, emberről, lélekről, akaratról összetöri ideáljainkat, meglazítja az erkölcsis-

get; nemcsak a hitünkötől, hanem szomorú tapasztalatainktól is indítva a 19 száz év által igazolt keresztény világnézet kristálytisza forrásához menekülnük, melynek ethikai értéke, erejével és szépségével eszményi magaslaton tündöklik Szűz Máriaiban.

Szegénységből, ismeretlenségből megaláztatásból, mint a nap a felhők közül bontakozik ki erkölcsi fenségével, melynek az egész földkerekségre szétszórt sugarai a természetfeletti törekvő nevelés útját világítják be. Egész valója egy oly világgal lépett érintkezésbe, melyben a szellem ragyogását, az akarat szabadságot, a test tisztaságot, a sziv nyugalmat nyer. Szűz Mária az emberben megvalósuló harmóniának temploma, melynek nyugalmas csendjét, erejét, fenségét a természetfeletti magaslatra, az Istenhez emelő kegyelem hozta létre. A kereszténység az embernek nem felületen megállapodó, hanem az egész bensejét átható, az isteni természet részesévé tevő erőt adta nevelő eszközül, melynek fénye mellett minden csillogás elhomályosul, a szenvedély minden tusája veszt, mely az emberi lelket a fenkölt gondolatok, a nemes érzelmek szinte csillapíthatatlan tettvágy, kötelességtudás szentélyévé avatja. Ennek erejével teremtett a kereszténység a politika és műveltség által életre

PF A F F K Á L M Á N

ajánl megbízható minőségű kalap különlegességeket izléses új formákban

Szigorúan szabott árak mellett.

től megvédeni. Elfogadja a költségvetést (Éljenezés.)

Elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után.

Tuskán Gergely horvát képviselő horvát beszédet tartott, melyben a költségvetést elfogadja.

Ábrahám Dezső a munkás kérdés tárgyában szólalt fel a költségvetést ő is elfogadta. *Németi* Soma a nemzetiségi kérdésekhez szólt, melyből nagy vita keletkezett.

Az elnök megvonta a szónoktól a szót, mire nagy láрма keletkezett. Az elnök az ülést 10 percre felfüggesztette. Szünet után *Németi* a költségvetést elfogadja.

A költségvetés végleges letárgyalása és elfogadása valószínűleg nem fog megtörténni ez évben.

Mária-kongregáció a főgimnáziumban.

A nemes eszmét eltemetni nem lehet. A koporsóból kitör és eget kér. A Mária-egyesület sem halt meg a nagyváradai főgimnáziumban, mikor több mint egy századdal ezelőtt megszűnt. Nem végleges megszűnés, nem örök halál volt az, mert ime az új életre ébredt egyesület szombaton, Boldogasszony szeplőtelen fogantatása ünnepén föltámadt diadalmasan.

Diadalmas feltámadást mondunk, mert a prém, rend nemes buzgalma visszhangra talált nemcsak a tanítványok, hanem a nagy közönség körében is s városunk keresztény társadalmának ünnepévé avatta a Mária-kongregáció megalakulását. — A tanári kar élén *Novotny* S. Alfonz igazgató fejtett ki nagy buzgóságot az egyesület megalakítása körül, a tanári testületből pedig annak egy ifju lángbuzgalmu tagja *Szilágyi* Dózsa buzgólkodott, fáradozott, lelkesedett és lelkesített, csakhogy az ifjuság életére oly nagy befolyással bírót az egyesületet létrehozza. S a mag nem hullott sziklára: Mária ünnepén már reményteljes, erős növénynek bizonyult s a jövő fej-

lődésre nézve a legszebb reményekkel biztat. A kongregáció megalakulásának ünnepére zsufolóságig megtelt a főgimnázium díszterme előkelő közönséggel és pedig nem csupán kátholikusokkal. Ez az érdeklődés szebb jövőnek látszik zálogát nyújtani.

A pápai himnusz elhangzása után *Novotny* S. Alfonz igazgató megnyitó beszédet mondott, amelyben örömet fejezte ki afelett, hogy a tanári kar régi óhaja végre teljesedésbe ment s a Mária Egyesület új életre ébredt. Az új egyesület Szűz Mária és Szent Norbert pártfogásába ajánlta.

Ezután *Bócz* Aurél szavalta el dr *Krüger* Aladárnak »A fehér köntös legendája« c. költeményét, nagy hatást keltve. A vers lapunk szombati ünnepi számában jelent meg.

A főgimnáziumi énekhar *Szmetka* L. Odön tanár vezetése alatt az »Omni dic dic Máriae« kezdetű remek éneket adta elő pompás összetanulásban, mely után *Szilágyi* Dózsa mondott magasröptű, lelkes beszédet, melyet lapunk mai számában tárcarovatunkban közlünk.

A pompás beszédet többször félbeszakították a közönség tapsai, végül pedig a tüzes, temperamentumos szónokot zajosan ünnepelelték.

Endrődi Sándor »A celli bucsu« c. versét *Mártonffy* Ernő szavalta el, kellemes organummal, jól átérezve. *Pajor* Kálmán zongorán, *Follmann* Géza harmoniumon, *Böhm* Ferenc hegedűn kísérte igen sikerülten, betétül pedig az énekhar adott elő egy régi Mária éneket.

Az ifjuság részéről *Staniszlavszky* Ervin beszélt igen talpraesetten arról a nemes szerepről, a melyet a Mária-kultúra Magyarország történetében vitt. Befejezte az ünnepélyt az énekhar a »Nagyasszonyunk, hazánk reménye« kezdetű énekkel.

A lélekemelően szép ünnepély minden jelenlévőre mély benyomást gyakorolt s feledhetlen emléket hagyott hátra a szivekben.

nem kelthető óv lág romjain egy ujat, melynek természetfeletti talajában a szeretet rózsái, az ártatlanság liliomai, a vértanúság pálmái teremnek. Az ember önmagával kelt harcra, magán aratott diadal után vágyódott, amely harcnak eredménye a küzdelemben megedzett és megtisztult isteni ember, ki nemcsak a bensőjéből tépi a gazokat, hanem amerre jár, sziklák dőlnek, indák szakadnak, mocsarak száradnak; a szellemmel a föld is szabaddá lesz; a temető csatatereken viruló élet fakad, vér helyett a munka verejtéke öntözi a földet; az ember megnemesült lelke nem szilaj harci kedvben, hanem a műveltség szeretetében nyilatkozik meg, mert eszméi a tollal, ecsettel, vésővel a néma papíron, a durva vásznon, a hideg kővön beszélnek, finomitanak, melegítenek, hódítanak; a kegyelem nyomában hit sarjadzik, ez új erkölcsöt teremt és ezáltal a kereszténység multja a megszeliült erkölcsi életből fakadó civilizáció diadalutja; nem egy ember, hanem népek ujjá alkotója, nem egy emberöltő, hanem századok megszentelője.

Ennek az összhangot teremtő és tevékenységre ösztönző erejét akarjuk a legszenyebb ember, a legeszményibb nő, a fájdalom, a szeretet, a méltóság királynői anyjának tisztelével az ifjuságra árasztani; ennek a tüzet akarjuk élesíteni a Mária Egyesületben, melynek alapszabálya, külsősége csak keret, de ennek az erkölcs színeiben pompázó képet az élet adja meg. A Mária Egyesület családi kör, melynek fejének a gyermeki szívet megérintő vezetőnek kell lenni, hol a tanár és tanítvány közti

viszonyt a szeretet bensőségéből fakadó bizalom hatja át; iskola ez, melynek főtárgya a hit, gyakorlat az eszerint való élet, osztályozása a szeplőtelen diákjellem értékelése; társadalmi élet dióhéjban, melynek létkérdése a tekintély iránti tisztelgetnek a szívbe való ültetése; a tehetségnek, munkának szeretettől vezérelt versenyének szabad tere ez, melynek porondjáról akaratlan megedzett iljak lépnek át az életbe, hol az egyház iránt való hűség lesz cselekvésük és gondolkodás módjuk zsinórmértéke és ezáltal az egészséges erkölcsi vérkeringéssel felújított nemzeti életnek válnak apostolaivá.

A Szeplőtelen fogantatás ünnepe ne csak a gimnázium kebelében megalakult Mária-egyesületnek, hanem Váradon most alvó, de öntudatra ébredő katolicizmusnak is legyen születésnapja, ébresszen szentelhatározásokat az akadémiai ifjuságban is; ne csak a tüdővész bacilusát állítsák meg nemzetünk virágait fonyasztó, tölgyeit őrölő utjában; nemcsak a szegénységnek a szellemre sokszor bénítólag rehezhető hatását szüntessék meg, vagy csökentsék; hanem a hit szerumának szívükbe való oltásával az erkölcsi életet pusztító férgek irtására is legyen gondjuk; ne csak az anyagi, hanem a lelki hiányok megszüntetésébe is versenyezzenek, hogy így nemzetünk ifju hajtásai a 19 száz éves kereszténység Magyarországnak legyenek biztató hírnökei.

A tüdővész elleni egyesület.

— Alakuló közgyűlés. —

Az emberszeretet, irgalmasság szolgálatában Nagyvárad város közönsége minden időben áldásos tevékenységet fejtett ki s áldozatkészsége száz és száz szenvedő fájdalmát enyhítette, könnyeit törölte le.

Jóteköny és emberbaráti intézményekben oly gazdag ez a város, hogy az összes magyar vidéki városok között nincsen párja.

Az utóbbi években ugy társadalmi téren, mint az államkormányzat kebelében a legborzasztóbb betegség, a tüdővész rémes pusztítása keltett nagyobb érdeklődést s mozgalom indult meg a veszedelmes ellenséggel szemben a védekezésre.

Csak természetesnek találjuk, hogy ez a mozgalom Nagyváradot sem hagyta érintetlenül s csakha ar akadtak lelkes vezető férfiak, akik az áldásos eszmét felkarolták a saját egyéniségük erkölcsi súlyával vitték be a társadalomba.

A dr *Gerő* Sándor és dr *Grósz* Menyhért által megindított mozgalom élére legkiválóbbjaink: *Glatz* Antal főispán, dr *Miskolcay* Ferenc alispán, *Rimler* Károly polgármester, továbbá a nőegyletek vezető urnői állottak.

Ilyen kezekben a siker elmaradhatlan. De nem is maradt el.

Már megalakult Nagyváradon a »Tüdővész elleni egyesület«, amelynek célja, hogy létesítse ugy a rendelő intézetet, mint a szanatóriumot, az állam és társadalom támogatása mellett.

Az új egyesület iránt a megalakuláshoz óriási érdeklődés mutatkozott s ha a mostani lelkesedés nem lesz szalmatűz, akkor ez az egyesület lesz a nagyváradai egyesületek között a legvirágzóbb.

Az alakuló ülés letolyása a következő volt:

Szombaton délelőtt 11 órakor a városháza díszterme teljesen megtelt előkelő közönséggel; különösen nagyszámmal voltak jelen a nőegyletek hölgyei, özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, Schvarec Jakabné, Nadányi Károlyné, Grunvald Henrikével élükön. A zsufolt teremben *Glatz* Antal főispán, *Széchényi* Jenő kanonok, *Rimler* Károly polgármester, *Szokoly* Tamás, *Papp* János ny. m. főjegyző, *Huzella* Gyula, dr *Konrád* Márk, *Pallay* Lajos s még mintegy százötvenen.

A gyűlést *Glatz* Antal főispán nyitotta meg s örömmel üdvözölte a megjelenteket, akiknek meleg érdeklődéséért köszönetét fejezte ki.

Dr *Grósz* Menyhért ezután hosszabban kimutatta, hogy mily borzasztó pusztítást visz véghez az emberek között ez a rémes betegség, amely több emberi életet olt ki évenként, mint a legveszélyesebb fertőző betegségek, járványok. Foglalkozott a tüdővész elleni védekezés sikerével s rámutat az e tekintetben külföldön elért eredményekre, különösen Angliára.

A főispán ezután zajos éljenzések között az egyesület megalakulását mondta ki.

Dr *Radó* Ignác teljes elismeréssel adózik gr *Andrássy* Gyula belügyminiszternek azért az odaadó buzgalomért, amelylyel a tüdővész elleni védekezésre irányuló mozgalmat felkarolta s anyagi támogatásával oly hathatósan mozditja elő. Indítványozza, hogy az egyesület megalakulása alkalmából gróf *Andrássy* Gyula belügyminisztert táviratban üdvözljék.

Az indítványt lelkes éljenzéssel fogadták s felkérték az elnöklő főispánt az üdvözlő távirat elküldésére.

Dr *Grósz* Menyhért előterjesztette az egyesület alapszabályait, amelyet hozzászólás nélkül változatlanul elfogadtak.

A tisztikar választására került a sor; amely-nél dr. Várady Zsigmond szólt röviden. Öröme szolgál, hogy megtalálták az elnöki székre azt az embert, aki oly meleg buzgalommal karolta fel az eszmét. Kérjék fel Glatz Antal főispánt, hogy népszerűségével, fáradságot nem ismerő odaadással vezesse az ügyet diadalra. (Lelkes éljenzés.)

Glatz Antal hálás köszönetét fejezte ki a megtisztelő bizalomért s azt, hogy alkalmat adnak lelke ideáljáért küzdeni.

Ezután a tisztikart a következőkép alakították meg:

Védnökök: Gr. Andrássy Gyula, Szmrecsányi Pál, gr. Zichy Tivadar.

Elnök: Glatz Antal.

Társelnökök: Dr. Radu Demeter, Fetszer Antal, dr. Miskolczy Ferenc, Rmler Károly, dr. Berkovits Ferenc, dr. Konrád Márk.

Elnökök: Özv. Des. Echerolles Kruspér Sándorné.

Társelnökök: Özv. br. Gerliczy Félixné, özv. Schwartz Abrahámné, Nadányi Károlyné, Csanády Arthur altábornagyné, Kiss Döméné.

Alnelnökök: Huzella Gyuláné, Schwartz Ferencné, Bary Józsefné, özvegy Grunwald Henrikné.

Titkár: Dr. Fráter Pál.

Jegyzők: Dr. Sebő Mihály, dr. Fenyő Sándor.

Pénztáros: Kövér István,

Egyesületi orvos: Dr. Grósz Menyhért és dr. Gerő Sándor.

Ügyészek: Dr. Thury Kálmán, dr. Gyöngyössy István.

Az igazgató választmányt 100 taggal alakították meg Nagyvárad és Biharmegye előkelő férfiából.

Megalakították továbbá a hölgybizottságot, a tőkegyűjtő bizottságot, a számvizsgáló és egészségügyi bizottságot.

Az alakuló közgyűlés a főispán éltesével ért véget.

UJDONSÁGOK.

Lányi püspökké szentelése.

F. hó 8-án, a B. Sz. Mária szeplőtelen fogantatása ünnepén szentelte püspökké Budapesten, Jézus Szentséges Szive templomában dr. Radnai Farkas besztercebányai megyéspüspök dr. Fischer Colibrie Agost kassai apostoli adminisztrátor és Fetszer Antal nagyváradai segédpüspök közreműködésével dr. Lányi József tinini c. püspököt, lekéri javadalmas apátot és nagyváradai kanonokot.

A magasztos szertartás reggel 9 órakor kezdődött s több mint két óra hosszat tartott. A templom jobbára előkelő közönséggel zsúfoltan volt tele. Az áhitat emelésében nagy része volt a gyönyörű éneknek, melyet nagyrészt a Horánszky-utcai állami főreáliskola kath. tanulójából alakított pompás vegyeskar adott elő.

Déli 1 órakor Radnai Farkas püspök az ünnepélyes alkalomból a központi papnövelde dísztermében 32 terítékű fényes ebédet adott, mely alatt lelkes pohárköszöntőket mondtak és pedig az ujonnan fölszentelt püspök pápa ő szentségére és koronás királyunk ő felségére, továbbá Radnai püspökre s ennek a fölszentelésben közreműködött püspöktársaira.

Radnai és Fischer-Colibrie püspökök az új püspökre; ugyanezre, mint a központi papnövelde egykori növendékére, dr. Robitsch papnöveldei h. kormányzó, elöljárói társai nevében is.

Fetszer segédpüspök dr. Szmrecsányi Pál nagyváradai püspökre az ujonnan fölszentelt püspök jelenlegi s a fölszentelő püspök volt főpásztorára.

Majd ismét Lányi püspök Molnár Viktor vallás és közokt. m. kir. miniszteri államtitkárra, dr. Gürtler besztercebányai nagyprépost és dr. Zelenyák János lekéri plébános Lányi püspökre, utóbb mint az ő kegyurára.

Az ebéden az említettek kivül részt vettek még dr. Bundala Mihály nagyváradai és Takács besztercebányai kanonokok, dr. Székely István egyetemi tanár, Priesz, Molnár és Lányi Jézustársasági atyák, dr. Tilles besztercebányai egyházmegyei ügyvéd, dr. Hanauer, dr. Glattfelder, dr. Kmoskó budapesti papnöveldei elöljárók, Nyizsnyay egri, Bobok besztercebányai és Halász Gyula nagyváradai papnöveldei lelkiigazgatók, Richter Antal besztercebányai teológiai tanár és a besztercebányai és kassai püspöki titkárok.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A polgármester Budapesten.** Rimler Károly polgármester tegnap a fővárosba utazott a Nagyváradon felállítani szándékolt tüdőbeteg szalatóriuma ügyében.

* **Tb. kanonokok installációja.** A váradai káptalan ujonnan kinevezett tb. kanonokjainak installációja ma fog végbemenni a székesegyházban a 9 órai mise után. A beiktatást Fetszer püspök végzi.

* **A király előtt.** Tegnap délelőtt király ő Felsége kihallgatást adott a budai kir. várban, amely közelebből érdekel bennünket, mert nagyváradiak is járultak ez alkalommal ő Felsége elé. Így tegnap járult a király elé dr. Lányi József c. püspök, nagyváradai kanonok aki kinevezetését köszönte meg; továbbá gr. Vay Péter pápai protonotárius is a király előtt volt. Ez alkalommal tisztelegtek együttesen ő Felségénél dr. Palaky Arnold várad-ujvárosi káplán, dr. Szabó Imre budapesti reáltanár és dr. Semten Róbert ügyvédjelölt, akik ez év május havában sub auspiciis regis avattattak tudorokká. Ezen kitüntetést köszönték meg a királynak, aki igen kegyesen fogadta őket.

* **A kompiényi vértanuk ünnepe.** A budapesti karmelita templomban f. évi december 6-9. napjain a boldoggá avatott 16 vértanu karmelita apáca tiszteletére tartott háromnapos fényes istentisztelet roppant számú ájtatos közönség részvételével tartották meg. Pontifikáltak reggel: 7-én Fischer-Colibrie kassai adminisztrátor, 8-án Palotay László praelátus, váradai kanonok, 9-én Várossy Gyula kalocsai érsek; este: 6-án és 8-án Fetszer Antal fölszentelt püspök, 7-én Kánter Károly apát-plébános és 9-én Kohl Medárd fölszentelt püspökök. A szentbeszédet tartották Kohl és Fetszer fölsz. püspökök egy Jézustársasági, 2 bencés és egy cisztercita sz. atya és Csicsay Alajos nagyváradai papnöveldei aligazgató. Az ünnepélyen a főoltáron gyönyörűen fölkeszítve s kivilágítva ki volt téve a 16 boldog vértanunak egy karmelita apáca által (a karmelita magyar rendfőnök nővére) festett szép nagy képe.

* **Katonalelkészek áthelyezése.** Gúta Márton cs. és kir. katonai kurátust, ki három éven át volt a nagyváradai helyőrségnek köztiszteletben álló lelkesze, a hadügyminiszter Kassára helyezte át. Helyét Komrády Lajos volt kassai kurátus foglalja el.

* **Nagyváradai felolvasók Budapesten.** Az Aquinói-Szent-Tamás-Társaság december hó 12-én, szerdán dultán 5 órakor Budapesten felolvasó-ülést tart, melyen dr. Krüger Aladár rendes tag tart felolvasást. A magyarországi szociáldemokrata törekvésekről. Szűcs Izsó pedig a gyermektanulmányi társaságban tart fel-

olvasást folyó hó 15-én a tér kitejézéséről a gyermekrajzokban.

* **A csütörtöki városi közgyűlés.** A csütörtöki közgyűlés nemcsak érdekes, de előreláthatólag hosszú is lesz. A többi tárgyaktól eltekintve, a jövő évi költségvetés és a tisztviselők fizetésrendezése igen sok időt fog igénybe venni. Mindkettőt a pénzügyi szakbizottság véleménye alapján, minden változtatás nélkül terjeszti a tanács a közgyűlés elé. A fizetésrendezés e szerint 1907. január 1-én lép életbe, a már előzetesen tervezett 60, illetve 65 és 70 százalékkal, míg a napidíjasok, havidíjasok, rendőrök, kézbesítők, tűzoltók, becsüsök, hegykerülők már most a fizetésjavítás 100 százalékát kapják. A többi tisztviselők és alkalmazottakra nézve 3 év alatt lép életbe a teljes fizetésjavítás. Beterjesztik még a közgyűlés elé a virilisek névjegyzékét, Liget-utca rendezésének kérdését, a fára, nyomtatványokra beérkezett pályázatok eredményét stb.

* **Kinevezések.** Az igazságügyminiszter dr. Forrás Gyula margittai járásbírói aljegyzőt ugyanottan jegyzővé, — Raksányi Sándor nyiregyházi kir. törvényszéki díjnokot pedig a derecskei járásbíróihoz irnokká nevezte ki.

* **A Szigligeti Társaság felolvasása.** A Szigligeti Társaság a f. december hó 16-án (vasárnap) délelőtt 11 órakor a kir. jogakadémia dísztermében felolvasó ülést tart a következő műsorról: 1. Költemények. Irta és felolvassa dr. Krüger Aladár a társaság rendes tagja. 2. Az imoressionizmus mérlege. Ertekezés a képzőművészet köréből. Irta és felolvassa dr. Némcsy Gyula a társaság rendes tagja. 3. Elbeszélés. Irta és felolvassa dr. Várnay Ferenc a társaság rendes tagja. Külön meghívókat a társaság nem bocsát ki. — A felolvasó ülés nyilvánosak s azokon minden érdeklődő meghívó nélkül is megjelenhet.

* **Előkészületek a városatyá választására.** A függetlenségi és 48-as párt választmányának t. tagjait felkérjük, hogy december 11-én kedden este 6 órakor, a 48-as népkör tanácstermében tartandó választmányi ülésen teljes számban megjelenni sziveskedjék. Tárgy: Az újváros városatyái helyre való jelölés. Nagyvárad, 1906. dec. 8-án. Hazafias üdvözléssel dr. Adorján Emil h. pártelnök, dr. Thury László főjegyző.

* **Áthelyezett szolgabírók.** Glac Antal főispán tegnap kelt rendeletében két szolgabíró kölcsönösen áthelyezett. Az egyik szolgabíró Szunyogh Andor, akit Székelyhidról Erőmhályfalvára helyezett át, a másik pedig dr. Poyndár Ernő erőmhályfalvai szolgabíró, kit Székelyhidra helyezett át a főispán.

* **Orvosok kézi gyógytára.** A zsádányi orvos Stark Gyula dr. tegnap kérelemmel járult a megye törvényhatóságához, hogy részére kézi gyógyszertár fenntartására jogot adjanak. Az előtte működő orvos már birt ilyen joggal és azért kéri az orvos ezt a maga részére is.

* **A hétfői hetivásár ügye.** Nagyváradon már évtizedek óta hétfőn, kedden és pénteken tartják a hetivásárt. A kereskedelemügyi miniszter azonban nemrég leiratot intézett Nagyvárad városához, azon meglepő kijelentéssel, hogy Nagyváradnak hétfőn nincs joga a hetivásár tartására, mivel az nincs a miniszteriumba törzskönyvezve. A városi tanács feliratban kérte az eddigi szokás jóváhagyását, mert a kifejlődött gyakorlat szerint éppen hétfőn van a tulajdonképpeni hetivásár. A kereskedelemügyi miniszterrel tegnap megírt a választ, amely szerint a város kérelmét nem teljesíti. Kijelenti azonban, hogy a hétfői hetivásár engedélyezését szabályszerűen kérje Nagyvárad városa, mert másként a hétfői hetivásárokat kénytelen lesz betiltani. Kijelenti már most a miniszter, hogy nem fog elzárkózni a hétfői hetivásár engedélyezésére elől, ha azt a város kéri.

* **Az esztergomi remete.** Telefon-jelentés alapján adjuk egy a mai korban bámulatos remete életéről és haláláról szóló hírt. Dr Gerlach Ferenc esztergomi áldozár e hó 6-án a Rókus kórházban Budapesten meghalt. Életében bámulatos remete életet élt. Megtagadott magától minden kényelmet Etele és itala a kenyér és víz volt. Fiatal éveit rejtély fedi. Három tudománynak volt tudora és pedig a hit, bölcsészet és az egyházjognak. Szinte hihetetlen önmegtagadásai által ismert embere volt minden szegény embernek, kik között tengette életét. Halála előtt magához hívatta a Rókus-kórház gyóntatóját *Tihanyit* és előtte végrendeletet tett. Az elhunyt áldozárnak 230000 ezer korona vagyona volt, melyet iskolák építésére és a szegény tanulók felségélyezésére hagyott.

* **Sétahangverseny a tüdőbetegek javára.** Szombaton délután tartották meg a Nagyváradon felállítandó tüdőbetegek rendelő intézete javára az első sétahangversenyt a Csarnok nagy termében. A terem szépen megtelt közönséggel s a jelen voltak igaz élvezettel gyönyörködtek a József ezred zenekara által előadott szebbnél-szebb darabokban. Az anyagi eredmény igen szép, dacára a kedvezőtlen időjárásnak. Az szép célu mozgalom buzgó kezdeményezője dr Gerő Sándor orvos tegnap 100 koronát adott át, mint a séta hangverseny jövedelmét, a polgármesternek. A sétahangversenyen felülfizettek a következők: özv. des Echerolles Kruspér Sándorné és báró Szentkereszthy Zsigmond 10—10 koronát, Czankl vezérőrnagy 9 kor., Nadányi Károly 4 kor., Schwarc Abrahámné, Grunwald Henrikné, Glacz Antal, dr Moskovits Józsefné, Krausz Samuné, Fényes Maróné, dr Spitzer Márton, Schiller 2—2 horonát; dr Gerő Sándor, dr Rosenthal Mórné, Rosenthal Adolfné, dr Gerő Sándorné, Hranyczy Károlyné, dr Löbl László, N. N. N. N. N. N. 1—1 koronát. A séta hangverseny rendezéseért, s annak sikere érdekében tett fáradozásaiké t özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné, Schwarc Jakabné, Nadányi Károlyné, és özv Grunwald Hknrikné urhölgyeknek ez úton is köszönetet mond a rendelő intézet felállításá érdekében működő bizottság.

* **Röntgen-gép a gyermekkorházban.** Dr Schiff Ernő, a gyermekkorház igazgató főorvosa egy Röntgen-gépet vásárolt a kórház részére az e célra begyűlt adományokból. Előterjesztésében arra kéri a tanácsot, hogy a géphez szükséges villamos áramot a város ingyen szolgáltatassa. Tekintve a gépnek a közegészségügy szolgálatában nagy és fontos szerepe van, a város nem zárkozhat el ily csekély kérelem elől.

* **A II. gyógyszer-tár Székelyhidon.** Székelyhidon az eddigi egy gyógyszer-tár mellé még egy második patika jogot is kért a község. A II. gyógyszer-tár elnyerésére Keszthelyi Kálmán okleveles gyógyszerész pályázott. A miniszter tegnap értesítette az alispánt, hogy a II-ik gyógyszer-tári jogot az egyedül pályázó Keszthelyi Kálmánnak adta.

* **A Tanítók Háza javára.** A bihari megyei tanítók gyűlésén Kovács János a helybeli közs. iskolai tanítói kar egyik kiválóan jeles tagja az ujonnan megválasztott pénztáros, a pénztári ügyek kezeléséért járó 200 kor. tiszteletdíjáról egyszer s mindenkorra lemondott a városunkban létesítendő »Tanítók Háza« javára. Addig is, míg ezt a nemes intézményt létesítik, a följajlott összegből egy szobát fogtak fönntartani azon tanítók gyermekei számára, kik tanulmányaikat városunkban folytatják. Ez az áldozatkészség és nagylelkűség a tanítók mai nyomoruságos viszonyai közepette önmagában hordja elismerését s hisszük nem kíván külön kommentárt.

* **A Bokszege—botfeji vasút.** Laendler Aladár budapesti takereskedő Bokszege és Botfej községek között és ezek környékén elterülő erdőségek kihasználására a két község között iparvasutat építtetett. A vasút műtanrendőri bejáratát már megtartották. A megjelent kiküldöttek mindent szabályszerűnek ta-

láltak. A bejárásról felvett jegyzőkönyv jóváhagyása tegnap érkezett le a minisztertől.

* **Hymen.** Középpessy Béla földbirtokos eljegyezte Bartha Ilonkát, Bartha Endre p. ü. titkár szép leányát.

* **Megjött a hó.** Két nap óta kellemetlen és egészségtelen időnk volt. Szakadatlanul potyogott az eső a nyakunk közé s éles hideg szél csapta a szemünk közé az esőcseppeket. Tegnap este az éjszakai szél még jobban lehűtötte a levegőt s nagy pelyhekben hullott a hó. Most mindent betakart a fehér hólepel. Ideje volna már, hogy az egészségre káros locs-pocs időt egy kis derűs hideg váltaná fel.

* **A fenyvesek útja.** Közledek karácsony, megindulnak a fenyőfák a városok felé. A fenyőfa erdőkben megjelennek a fényes baltákkal és fűrészekkel felfegyverkezett emberek és az erdők misztikus csöndjét fölverik erre a két hétre. Hosszu szekérsor indul onnan le, megrakva sötétzöld tülevelű fákkal, hogy elárasszák velük az egész országot. Megdobban a gyermekesereg szíve, mert jön a karácsony, a kis Jézus születése napja. amikor azok a hideghez szokott virágtalan fák, kellemes melegben boldog szívek között, kihajtanak megrakva sok csecse-beccsével. Itt van közel, még két hét és a fenyőfák becsé fölemelkedik, fölemeli az ünnep, amikor a Jézuska oly bőkezűen szokott meglátogatni minden gyermekes házat. Nagy a fa értéke, mert a Jézuska hozza.

* **Szülei gondatlanság áldozata.** Nagylétei tudósítónk jelentése szerint ott tegnap egy *Seima* János nevű 4 éves gyermek iszonyu kinok között meghalt. A kisgyermek ezélt 8 nappal egyedül maradt odahaza, míg szülei a látogatásban voltak egyik ismerősüknél. A kisgyermek a tűz mellett ült mikor egy szikra ruhájára pattant és azt meggyújtotta. A láng oly gyorsan terjedt a gyermek lenge ruháján, hogy néhány pillanat múlva súlyos égési sebekről volt borítva a gyermek teste. A megmentésére mindent elkövettek azonban ez lehetetlenség volt. A kis gyermek 8 napi szenvedés után sebeibe bele halt. A megindított vizsgálat megállapította, hogy a gyermek halálát szülői gondatlanság idézte elő.

x **A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legcsinosabb névjegyek, valamint a legszebb báli és esküvői meghívók, ugyszintén mindenféle nyomtatványok jutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.**

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Kedd: Mükedvelői előadás a Szigligeti szobor javára.

Szerda: Vig özvegy.
Csütörtök: Boszorkány.
Péntek: Szép Ilonka.
Szombat: Lotti ezredesei.
Vasárnap: Tavasz.
Hétfő: Gésák.
Kedd: Svihók.

Mükedvelők a szinpadon.

— *Jóteknycélu előadás Szigligeti szobrára.* —

A Szigligeti nevével ékeskedő muzsahajlék szinpadán a hivatott apostolok két estére átadták a teret városunk előkelő asszonyainak s urainak, akik rózsás ragyogó ünnepet varázsoltak a szinházba. A vigjátékok, előképek, énekszámok és táncok, nyomában fakad a meleg érzés, amelyből rövid idő alatt kibontakozik: Szigligeti szobra.

Már csak a következetesség szempontjából is elsősorban azokról emlékezünk meg, akik városunk közönségének ilyen fényes és emlékezetes estét szereztek. Nemes szívű agilis em-

berek, akiknek a lelke csupa idealizmus, végtelen fáradtsággal teremtették meg a tegnapi estét. Az est fényes sikere első sorban dr *Hoványi Géza*, dr *Hoványi Gézáné* és *Tóth Elek* érdeme. Nemes, állandó fáradságuknak méltó jutalma az a hatványozott siker, az a szinpopájában gyönyörködtető est, amely sok időn át állandó beszéd tárgyát képezi.

A fényes estét dr *Gyémánt Jenőné* ünnepi prologja nyitotta meg, melyet lapunk holnapi számában közlünk. Színes prologusa, kedves előadása nagy tetszést arattak.

Ezt követte *Hercegh Ferencnek* »A 8-ik Gyurkovics leány« c. vigjátéka. Radványi ezredes egy bál alkalmával férjet keres e legkisebb húgának. Radványiné szerepében dr *Vereár Istvánné* hódítóan szép volt. Sok melegséggel és közvetlenséggel tükröztette vissza a Gyurkovics lányok raffinaltságát. Radványi szerepét dr *Küger Aladár* kreálta. A szubordinális ezredes szerepében valóságos kabinet alakítást nyújtott. A címszerepében *Fényes Ilonka* igen bájosnak mutatkozott s minden ízében megkapóan juttatta érvényre szerepének értékes vonásait. Horkay szerepében *Fényes Arpád* eredeti alakítása mellett dr *Cseresnyés Béla* jellegzetes Jánossyja tűnt ki.

Kiváncsi érdeklődés központja volt dr *Krüger Aladárné* és dr *Krüger Jenő* duettje *Hofmann* meséiből és *Hunyadi Lászlóból*. Előbbinek minden árnyalatában színes tiszta hangja, gyönyörűen csengő koloraturja, utóbbinak gyönyörködtető lyrai tenorja, mindketőnek tökéletes énektudása a legmagasabb igényeket is kellemesen elégítette ki.

Ezt követte »Egy ur és egy asszonyság« c. vigjáték. A komikus helyzetekben bővelkedő darab állandó derűtségben tartotta a közönséget. *Huber Irmát* (Egy asszony) rutinos játéka behizelgő modora, pajzán temperamentuma teljesen a szoubrett szerepkörre predesztinálják.

Huber Irma most Rákosi Szidi növendéke s bizonyos, hogy nemsokára sok igaz sikerben lesz része. Méltó partnere volt *Katona Arpád* (Egy ur) aki tehetséggel és gyakorlattal rendelkező színjátész. Ha visszalép a szin pályára szép jövő vár reá. Szép és kedves volt a fogadósné szerepében *Lukács Jolánka*.

Előképek következtek ezután, amelyekben városunk előkelő hölgyei s urai vettek részt. »A két pisztoly«-ból, a »Cigány«-ból elevenített meg egy-egy csoportos jelenést festői szépségben.

Két bájos leány *Fényes Ilonka* és *Brányi Böske Kovács Tivadar* balletmesternek »tánc fantáziáját« lejtették. Könnyed mozgásaikkal, legyőzték a magasabb tánc technika nehézségeit, gracióz mozdulataikkal sok gyönyört nyújtottak.

Végül előképek következtek. A »Stricke« és »Pünkösdi királyné« egy-egy színes képében gyönyörködtött a közönség, amely a felemelt helyárak és rossz idő dacára is zsufozásig megtöltötte a szinházat.

Mindazok, akik szereplőkkel, részt vettek az előadásban akik fáradságos előkészítéssel, betanítással, rendezéssel létrehozták e frappáns estét, nemes munkát végeztek. Ha városunk közönsége nagyjai iránti kegyeleles emlékének ily módon adózik, kitartással, úgy rövid időn belül büszkén fog ragyogni, tündökleni — Szigligeti Ede ércszobra. —dy.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör választmányának ülése. A nagyváradai kath. kör választmánya holnap, szerdán, december hó 12-én este fél 6 órakor saját helyiségében ülést tart.

Z E N E.

Fráter Loránd dalestélye. A nagy nótá költő, mint örömmel értesülünk már kibevette hetekig tartó súlyos betegségét s 12-én szerdán tartja meg városunkban hangversenyét.

A hangverseny iránt igen széleskörű érdeklődés mutatkozik, ugyanígy, hogy a kereskedelmi csarnok díszterme ez alkalomra alighanem szűknek fog bizonyulni. Még néhány jegy kapható Vidor Manó könyvkereskedésében.

NYILTTÉR.

Ki a bűnös?

Az, aki olcsón vesz és drágán ad vagy az, aki bármely árban vesz, hanem félig ingyen adja az árut?

Egyik sem bűnös, mert az

MESE DOLOG

Majdnem h'hefetlen, hogy mit tesz

Hevesi „Párisi nagy Áruháza”

Zöldfa utca, Zöldfa szálloda alatt. Visszadja a pénzt annak, aki nem találja, nyereségnek bevásárlásait. A karácsonyi alkalomra, mindent eladunk:

Gyermekjáték és Karácsonyfa díszekből bámulni való tárlat. Mindenféle férfi és női divatcikkek.

Ahol egy millió tárgy van, ott mindenki találhat venni valót. Árutat nem írunk ki, nem akarjuk magukra haragítani kereskedő társainkat.

A nagy karácsonyi gyermekjáték kiállítása díjtalanul megtekinthető.

Visszontelárusítóknak rendkívüli árengedmény.

Dr Perczel Adolf

üggvédi irodáját

Nagyváradon Pável-utca 14 sz. a.

megnyitotta.

TÁVIRATOK.

A pápa tilalma a francia papsághoz.

Budapest, dec. 10. (Saját tud. távirata) Párisból írják: A katolikus világban nagy fel-tűnést kelt a pápa rendelete, melylyel meg-tiltja a papoknak, hogy az istentisztelet toly-tatása dolgában jelentést tegyenek a ható-ságoknak.

A választóreform az urak házában.

Budapest, december 10. (Saját tud. táv.) Bécsből írják: Az urak házában választó re-formbizottsága ma délelőtt 10 órakor tartotta első érdemleges ülését. Ez a mai nap nagy belső politikai eseménye, mely iránt az összes lakosság a legnagyobb érdeklődéssel viseltetik.

Olasz-osztrák-magyar barátság.

Budapest, december 10. (Saját tud. táv.) Rómából írják: Tittoni olasz külügyminiszter legközelebb nyilatkozni fog Aehrenthal expo-zéjáról és ki fogja emelni a magyar-osztrák külügyminiszterrel való teljes egyetértést.

KÖZGAZDASÁG.

A nagyvásár. A tegnapi napon megtartott országos vásár alkalmával felhajtott szarvasmarha 2879 darab, elkelt ebből 1237 drb., sertés felhajtatóit 1351 drb. elkelt 277 darab; ló felhajtatóit 1867 darab, eladott 534 drb. Kereslet növekedés marhák és fejőstehe-nekben erős volt. Megemlítendő, hogy 2 drb. sveicer tehén darabonként 800 koronáért kelt el.

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1906 dec 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	116.40
Magyar koronajárdék 4%	— — —	95.95
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	84.47
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	95.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96.—
Magyar gyermek sorsjegy-kölcsön	— — —	204.50
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	153.—
Osztrák járdék papirban	— — —	90.—
Osztrák járdék ezüstben	— — —	100.10
Osztrák korona járdék	— — —	117.—
Osztrák járdék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.60
Magyar hitelbank részvény	— — —	814.50
Városi villamosvasut	— — —	327.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	679.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	14.12
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	676.50
Német birodalmi márka	— — —	19.90
London vista	— — —	117.62
Páris vista a	— — —	95.40
20 márkás arany	— — —	23.41

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

felvétel, hirdetések,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levelborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközölteinek.

Levélfek, számlák, falragaszok,

házi meghívók,
tanrendek, etlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vagyó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

A Nagyváradi Hitelbank takarék és segélyszövetkezet 1907 január 1-én nyitja meg

Vik évtársulatát.

Beiratkozni már most lehet a szövetkezet helyiségében.

Kossuth Lajos-utca 10. szám.

HIRDETESEK

jutányos árban
felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. közönséget, hogy **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, ha níllyos (matt), színes fényképsz-lámpák és műanyag-izzólámpa különlegességek ugyancsak készlet áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávaló szénpecsák szállítását, berakását és minden e szakmába vagy munkálatok a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Uj varroda és szabász-terem.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy üzletemet egy, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő gyermek- és női ruha, valamint mindennemű férfi, női és gyermek fehérnemű varrodával és szabászteremmel bővítettem ki úgy, hogy aki *Alkalmi Aruházamban* igen jutányos árért vásárolt szövet, schifon, vászon, flanel, barchet vagy bármily árucikket, gyorsan, izlésesen és *eddig még nem létezett* olcsó árban készítettem el. Az általam elvállalt darabokért felelőséget vállalok.

Miután ezen vállalatomat nem anyagi érdekből, hanem csupán a tisztelt vevőim kényelmére és kívánságára rendeztem be, kérem próba rendeléseikkel állítanom valóságáról meggyőződni.

B. pártfogást kérve, vagyok kitűnő tisztelettel, az Alkalmi Aruház tulajdonosa

SZÉKELY JENŐ

Fő-utca, Rimanóczy-palota. Fröhlich-féle hentesüzlet mellett.

Helyi és vidéki telefon 633. szám.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár.”

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

elsőrendű kézimunka

cipő és csizma

kés zitményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.